

Håp uten optimisme

I romanen *De siste kjærtegn* møter vi den for lengst pensjonerte hjertekirurgen Birgitte Solheim. Fra leiligheten sin i Paris forsøker hun å oppsummere livet sitt, samtidig som hun holder fast i håpet om en gang å få oppleve kjærligheten.

 tone elise eng galåen

Jeg synes det er enkelt å sette meg inn i hvordan andre mennesker har det. Akkurat den egenskapen tror jeg har å gjøre med at jeg er tannlege. Foto: Knut Åserud

Alderdom. Kroppslig forfall, kognitive utfordringer, kanskje ensomhet og savn. Denne siste fasen av livet kommer til de fleste av oss. For jeg-personen i tannlege og forfatter Kjersti Anfinnsens nyeste roman, blir begynnelsen på disse avsluttende årene stort sett tilbrakt alene i en leilighet, ispedd noen turer til den lokale kafeen. Som tidligere suksessfull kvinne i et mannsdominert yrke har Birgitte aldri prioritert familie. Spørsmålet er om det nå er for sent for kjærligheten.

– Hvorfor ville du fortelle historien om en 85 år gammel kvinnelig hjertekirurg?

– Da jeg begynte å arbeide med disse tekstene, var det stemmen til en gammel dame som kom til meg først. Så spant jeg videre på hvordan det må være å bli gammel. Underveis i prosessen ble hun hjertekirurg. Det trakk historien i en ny retning. Hjertet er så symbolsk, et fantastisk bilde å bruke litterært, forteller Anfinnsen.

Hovedpersonen Birgitte Solheim er nå saktegående og skrøpelig. Hun sovner i lenestolen ved kjøkkenvinduet på dagtid, en kveld faller hun hjelpeløst om på stuegulvet og brekker håndleddet. Men bak seg har hun et yrkesliv som for tiden var nærmest uhørt. Selv i dag finnes det ikke mer enn fire hjertekirurger i Norge. I romanen forteller Birgitte at hun en gang måtte operere en mann som ble trillet inn på akutten med et massivt hjerteinfarkt, en mann som tidligere hadde gjort det slutt med henne «på en altfor direkte måte»:

«Så en dag, da vi endelig skulle dra ut på Staten Island og bade nakne, ringte han og forklarte i velformulerte vendinger at han var emosjonelt usikker når det gjaldt oss to, og at han trodde at jeg ville mer enn ham. Det knuste meg fullstendig for en periode, det må jeg faktisk innrømme. Men inngrepet gikk strålende. Selvfølgelig.»

– Birgitte er en imponerende kvinne. I romanen kunne jeg ikke plassere henne i Norge. Det fantes ikke slike her til lands på den tiden, så utdanning og karriere er lagt til USA. Det har vært veldig interessant å forsøke å finne ut av en dame som var rå nok til å overleve i dette mannsdominerte

miljøet, og faglig og mentalt sterk nok til å klatre til topps i hierarkiet, forteller Anfinnsen om sin hovedperson.

Thoraxkirurgi er et fagfelt som handler om liv eller død. Samtidig er hjertet det fremste symbolet for kjærligheten, det vi alle søker mot og savner i livet hvis vi hverken kan få eller gi det.

– Som tannlege tar jeg det tungt hvis det er en tann jeg ikke kan redde. Men når kirurgene står der med et bankende hjerte i hendene under åpen hjertekirurgi, da må de prestere som en toppidrettsutøver. Og de må innimellom tåle at livet ikke står til å redde, sier Anfinnsen.

Fra leiligheten sin i Paris holder Birgitte jevnlig kontakt på Skype med sin yngre søster Elisabeth som bor i Norge. De to søstrene vokser opp i hjem som bærer preg av det kjærlighetsløse forholdet mellom moren og faren. Faren har et distansert forhold til begge barna. Moren foretrekker Birgitte, noe Elisabeth alltid har fornektet. Birgitte mener at de begge ble utsatt for omsorgssvikt, og at moren drev splitt og hersk med døtrene slik at hun selv kunne få all oppmerksomheten.

– For meg har det vært interessant å utforske hvordan vi som voksne husker vår egen barndom, og hvordan søsken kan huske den samme oppveksten veldig ulikt. Jeg tenker at moren kanskje har en narsissistisk diagnose. Dette har preget søstrene på en slik måte at i alle fall Birgitte ikke har hatt så mye kontakt med følelseslivet sitt. Elisabeth på sin side orker ikke å ta inn over seg at hun aldri ble akseptert av moren. Dette er det store, usagte mellom dem, sier Anfinnsen.

– Moren blir syk og ligger sterkt pleietrengende i 12 år før hun dør. Birgitte mener at moren bør få slippe, men Elisabeth insisterer på å pleie henne. Hvorfor?

– Det er en kommentar til med hvilken verdighet vi skal forlate dette livet. Birgitte ser med sitt legeblikk at dette er å plage moren. For søsteren sin del blir dette endelig hennes sjanse til å ha moren for seg selv. Knytte seg til henne på det langtrukne dødsleiet, hvor enn makabert det er. Vi mennesker reagerer ofte på måter som vi ikke helt forstår selv, sier Anfinnsen.

– Du beskriver tanker og følelser hos en kvinne på 85 år, selv er du 45. Hvordan klarer du å forestille deg livet til Birgitte som gammel?

– Jeg synes det er enkelt å sette meg inn i hvordan andre mennesker har det. Akkurat den egenskapen tror jeg har å gjøre med at jeg er tannlege. I behandlingssituasjonen møter jeg alle typer i alle aldre. Da må jeg forsøke å bli kjent med dem, bevege meg inn i deres verden. Min forrige roman handlet om en mann i 50-årene, denne gangen handler det om en gammel dame. Man kan tenke seg frem til mye ved å observere andre mennesker, sier Anfinnsen.

Som tittelen på boken antyder, er Birgitte på jakt etter å elske og å bli elsket mot slutten av livet. Hun dater på nett, og møter en eldre gentleman, Javiér. Etter flere måneder med kurtise, bestemmer de seg for å møtes. De forelsker seg og blir kjærester.

– Et hovedtema i boken er forelskelse og kjærlighet mellom to gamle mennesker. I begynnelsen av boken er Birgitte en nokså krass dame. Men det skjer en utvikling i karakteren hennes, hun blir mildere stemt overfor omgivelsene. Er det kjærligheten som spiller inn, mon tro?

– Jeg har noen venninner på samme alder som Birgitte. Selv om man blir alene som gammel, kan man likevel finne seg nye venner eller en ny kjæreste. Hvis man fortsatt er klar i hodet, så vil disse følelsene fortsette å eksistere i menneskene. Det er virkelig sterkt fremdeles. Dessuten er tiden knapp, og det er enda viktigere å fylle livet med det som faktisk er viktig. Birgitte har prioritert karrieren og aldri stiftet familie. Nå tester hun ut kjærligheten mens livet går mot slutten. Det er aldri for sent. Jeg kaller det håp uten optimisme, avslutter Anfinnsen.

FAKTABOKS

De siste kjærtegn vant kategorien Årets bok under utdelingen av Subjektprisen 2019, og Kjersti Anfinnsen ble i 2020 tildelt Bokhandelens forfatterstipend. Hun har også mottatt Statens kunstnerstipend for 2020. *De siste kjærtegn* er Kjersti Anfinnsens andre roman.

Debutromanen *Det var grønt*, som handler om en på alle måter begredelig tannlege, kom i 2012. Kjersti Anfinnsen er medlem av Den norske Forfatterforening.

Klokka 0000 på utgivelsesdato
www.tannlegetidende.no